

7. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста в 3-4 классах ДМШ [Текст] / Борис Милич. – Киев : Музична Україна, 1979. – 64 с.
8. Назайкинский Е. О психологии музыкального восприятия [Текст] / Евгений Назайкинский. – Москва : Музыка, 1972. – 384 с.
9. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти [Текст] / Галина Микитівна Падалка. – Київ : Музична Україна, 1982. – 144 с.
10. П'ятакова Г.П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі [Текст]: навч. – метод. посіб. для студентів та магістрантів вищої школи / Г.П.П'ятакова, Н.М.Заячківська. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 56 с.
11. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі [Текст] : навч. – метод. посіб. / Олександр Якович Ростовський; голов. ред. Б.Будний. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 272 с.
12. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки [Текст] / Роман Савицький; ред. Н.Кашкадамової. – Пустомити : Пустомитівська районна друкарня, 1994. – 40 с.
13. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей [Текст] / Борис Теплов. – Москва; Ленинград : Изд-во Академии педагогических наук РСФСР, 1947. – 336 с.
14. Шульгіна В. Інноваційні технології у діяльності педагога-музиканта [Текст] / В.Шульгіна, Л.Пискач // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського : музична освіта в Україні: теорія і практика : збірка статей / упоряд. О.Комісаров; редкол. О.Тимошенко (голова) та ін. – Київ, 2003. – Вип. 29. – С. 115-125.

В статтє рассматриваются направления всестороннего личностного становления учителя музыкального искусства современной украинской школы, и освещаются оптимальные условия приобретения им познавательного профессионального опыта на уроке фортепиано в музыкально-педагогическом ВУЗ.

Ключевые слова: учебная проблемная ситуация, интеллектуальные эмоции, эмпатия, полифункциональная деятельность, тренинг, аннотация, тезаурус.

In this article the author investigates directions of comprehensive individual's formation of modern Ukrainian school teacher and considers the optimal conditions for his cognitive professional experience acquirement at piano lesson at musical pedagogical higher educational institution.

Key words: problem situation in education, intellectual emotions, empathy, multifunctional activity, training, annotation, thesaurus.

УДК 78.24 : 78.492

Олена Дразниця

КОНЦЕРТНЕ БЮРО МАКСИМІЛІАНА ТЮРКА ЯК ОРГАНІЗАТОР КВАРТЕТНИХ ВИСТУПІВ У ЛЬВОВІ

У статті на основі газетних рецензій вперше аналізуються виступи камерних ансамблів, організованих Галицьким концертним бюро М.Тюрка, виявлено репертуар квартетів, особлива увага звернена на велику кількість прем'єрних виконань, залучено в науковий обіг рецензії львівських критиків. Щодо Галицького концертного бюро М.Тюрка, воно висвітлюється як мистецька організація, яка на початку ХХст. найбільш активно сприяла підняттю загального рівня музичного виконавства у Львові.

Ключові слова: М.Тюрк, концертне бюро, струнний квартет, Брюсельський квартет, Трієстський квартет, квартет Шевчика, Дрезденський квартет, А.Розе, Л.Кане, Р.Коліш, Б.Позняк, А.Пльон, Е.Вальтер.

Публічні концерти квартетної музики у Львові сягають своїм корінням до часів діяльності пропагандиста камерного виконавства К.Ліпінського, котрий у 1824 році започаткував тут традицію публічних абонементних камерних вечорів [18]. Потім її підхопило та розвинуло Галицьке Музичне товариство, організовуючи камерні концерти за участю професорів Консерваторії, та запрошуючи на концерти відомі європейські камерні ансамблі.

На початку ХХ ст. у Львові існувало кілька концертних агенцій: Концертна Агенція ГМТ [4, с. 39–62], Львівська Філармонія [5; 6, с. 86–94], Галицьке концертне бюро Максиміліана Тюрка [25],

Концертна Агенція Станіслава Горшовського* [45], Концертне Бюро К.Губриновича [43], а також Концертна Агенція Юзефа Лау [48]. Більшість концертів за участю європейських квартетів була організована Галицьким концертним бюро М.Тюрка і відбулася в період 1907–1932 рр., незважаючи на те, що бюро діяло до 1939 року**.

Проблематика камерно-ансамблевого виконавства у Львові вже порушувалася деякими дослідниками, але в недостатній мірі. В попередніх дослідженнях мало уваги зверталось на період саме початку ХХ ст., або ж предметом досліджень були інші галузі камерно-інструментального виконавства [1; 2; 3]. Побіжний перелік гастролуючих в той час у Львові європейських квартетів знаходимо лише у монографії Л. і Т. Мазеп [4, с. 61]. Спеціально ж діяльність Концертного бюро М.Тюрка не була ще предметом окремого дослідження. Відсутністю глибокого наукового опрацювання камерного (квартетного) виконавства у Львові початку ХХ ст. і зокрема діяльності концертного бюро М.Тюрка мотивується актуальність даного дослідження.

Незважаючи на те, що в цілому у Львові на початку ХХ ст. відбувалося доволі багато різних концертів, музичні критики часто нарікали на те, що серед них є надто мало симфонічних чи камерних концертів. «Ніщо краще не відображає стану музики у Львові, як той факт, що у п'ятому місяці концертного сезону маємо шойно третій вечір камерної музики» [46], – писав в 1912 році Е.Вальтер.

Але завдяки одному лише Галицькому концертному бюро М.Тюрка тут все ж відбувся 41 концерт за участю 11-ти струнних квартетів та кілька концертів інших камерних ансамблів. Говорячи про заслуги М.Тюрка і про значення камерних концертів для розвитку музичного життя Львова, зачитуємо Е.Вальтера. «Зорганізувавши ті концерти (Бетовенський цикл у виконанні «Брюсельського Квартету» в 1913–1914 рр. – *О.Д.*), він зробив для музичної культури більше, ніж організуючи кільканадцять виступів солістів, які мусить влаштувати, щоб покрити недостачі коштів з концертів» [49].

Найчастіше виступали у Львові «Квартет Шевчика», «Брюсельський Квартет» та «Дрезденський Квартет». Виступ кожного з них вирізнявся певними особливостями. «Квартет Шевчика» в кожному своєму концерті виконував хоча б один твір чеського композитора, артисти з Брюсселю виконали у Львові всі квартети Л.ван Бетовена, а «Дрезденський Квартет» майже в кожному львівському концерті презентував новий для міста твір. Кілька львівських прем'єр належить також «Трієстському Квартету».

10.XII.1907 р. «Брюсельський Квартет» вперше виконав у Львові 3 *Новелетти* з *Сюїти* для струнного квартету тв.15 О.Глазунова [13]. (*Сюїта «Новелетти» («Новинки»*) складається з 5 частин. – *О.Д.*). На жаль, рецензенти не інформують які конкретно новелетти прозвучали в концерті. У 1909 р. «Квартет Шевчика» запропонував львів'янам дві прем'єри, а саме квартет К.Дебюссі *g-moll* (??.II.1909 р.) [8] та квартет д'Амброзія *c-moll* (8.XI.1909 р.) [9].

У рецензії з концерту «Дрезденського Квартету», що відбувся 24.X.1930 р., знаходимо певну недокладність. Альфред Пльон, постійний музичний критик газети «*Chwila*» («Хвилина») пише, що в концерті було виконано «як новинку у Львові (підкреслення наше – *О.Д.*) квартет *F-dur* Моріса Равеля» [40]. Але кілька років раніше, 1924 р., той самий критик вже писав про виконання квартету М.Равеля артистами «Трієстського Квартету»: «... твір Равеля [...] знайшов в Трієстському Квартеті чудових інтерпретаторів» [28]. А оскільки М.Равель має у своєму творчому доробку лише один квартет *F-dur*, його львівська прем'єра правдоподібно відбулася у 17.X.1924 р. на концерті «Трієстського Квартету», а не під час концерту «Дрезденського Квартету» у 1930 р., як подає А.Пльон.

Серед інших львівських прем'єр творів для струнного квартету були квартет Ж.Ф.Маліньєра «*Rispetti e Strambotti*», виконаний на концерті «Трієстського Квартету» 15.XI.1926 р. [14], а також квартети П.Хіндемита тв.10 (14.X.1927 р.) [32], Дж.Верді *e-moll* (16.XI.1928 р.) [16] та О.Респігі *e-moll* (8.XI.1932 р.) [41]. Три останні прозвучали у Львові в інтерпретації «Дрезденського Квартету».

Наступним камерним ансамблем, котрий доволі часто презентував у Львові нові, до цього часу ще не грані у місті камерні твори, було «Тріо Позняка». У його виконанні львівська публіка вперше почула Тріо тв.27 композитора Е.Корнаута (27.II.1925 р.) [42], Тріо *C-dur* Г.Кассадо (14.II.1928 р.) [27], «Пасакалію на тему Генделя» А.Хальворсена та «Сіціліану і Бурлеску» А.Казелли (8.II.1929 р.) [19].

Квартетний ансамбль називали переважно прізвищем першого скрипаля, або ж відповідно до

* Батька відомого піаніста Мечислава Горшовського. – *О.Д.*

** Після 1932р. у пресі не знаходимо жодної згадки про організовані цим бюро камерні концерти.

міста, яке представляли артисти. Але, наприклад, «Квартет Шевчика», в складі якого грали Б.Лотський, К.Прохазка, К.Моравець та Б.Васка*, завдячує свою назву чеському скрипалю професору О.Шевчику, у котрого вчилися троє артистів квартету. Тож колишні учні виступали під іменем свого професора, немовби під його артистичним патронатом.

У Львові Квартет дав 8 концертів, які були організовані Галицьким концертним бюро М.Тюрка, та декілька концертів, організованих іншими концертними агенціями. Склад ансамблю з роками дещо змінювався. У 1912 р. замість віолончеліста Б.Васки виступив Я.Зеленка, у 1923 р. – п.Фінгерлянд, а в 1926 р. – п.Поур. Два рази з квартетом виступив піаніст, проф. В.Курц, виконуючи з артистами квінтет *f-moll* тв.34 Й.Брамса (??..II.1909 р.) [8] і квартет *Es-dur* тв.23 Й.Йонгена (6.XI.1912 р.) [47].

Більшість тогочасних львівських критиків прихильно відгукнулися про концерти чеських артистів. Змістовною є рецензія Ф.Нойгаузера з концерту, що відбувся 18.IV.1923р. Порівнюючи звучання інструментів, рецензент помітив брак гармонійної пропорції в квартеті, оскільки звук скрипок є слабшим порівняно зі звучанням альт та віолончелі. Але цей недолік не зіпсував доброго враження з концерту. «Вишукана, якщо говорити про фразування, стиль і динамічні відтінки, гра тих артистів [...] захоплює позитивними рисами, перш за все інтелектуальними. Гра ідеально відповідає характеру виконуваних творів» [20].

«Брюсельський Квартет», який концертував на сценах Європи з кінця XIXст., у Львові вперше виступив 10.XII.1907 р.[13] у складі: Ф.Шьорг, п.Даухер, п.Міра і п.Гальярд. Склад квартету протягом багатьох років існування дещо змінювався. У 1913 р. замість віолончеліста п.Гальярда Львів відвідав п.Дохаерд. Цікаво, що Квартет став відомим під назвою «Брюсельський», в той час як всі артисти мешкали в різних містах: Ф.Шорг в Мюнхені, п.Даухер в Нюрнбергу, п.Міра в Брюселі і п.Дохаерд в Антверпені.

У 1911 році цей квартет виступив у Львові з двома концертами. На першому прозвучали квартети Л.ван Бетовена (тв.18 №6, тв.95 та тв.130). «Виконання брюсельців [...] делікатне, прозоре і чисте, це творіння артистизму і рук, котрими керує справжня любов до мистецтва», – підсумував своє враження після концерту Е.Вальтер [44]. До програми другого концерту увійшли твори композиторів молодшого покоління – Е.Донаньї, Е.Гріга та Ц.Франка. У тому ж концерті спільно з львівським піаністом проф. Т.Полляком артисти виконали квінтет Ц.Франка.

В концертному сезоні 1913/14 рр. завдяки М.Тюрку відбувся цикл Бетовенських концертів (26.XI, 28.XI, 1.XII.1913 р., 18.III, 20.III.1914 р.), в яких у виконанні «Брюсельського Квартету» прозвучали усі квартети композитора. Програми кожного з концертів складали три квартети, кожен з іншого періоду творчості віденського класика. Для слухачів це була чудова нагода познайомитися з взірцевою камерно-інструментальною музикою класицизму у інтерпретації одного з найкращих європейських ансамблів. Натомість рецензенти мали змогу описати у пресі та приблизити до читачів музику бетовенських квартетів з точки зору музичної форми, гармонії, а також еволюції композиторського стилю. Що стосується якості виконання, більшість критиків обмежується стислою загальною позитивною оцінкою. «Грали його (Бетовена – О.Д.) так, як власне вони вміють: з надзвичайним пієтизмом і тією романською культурою, з тією цілковитою відданістю генію великого майстра тембрів і з зрозумінням його намірів.» [49]

З одним лише концертом (2.II.1912 р.) до Львова завітав знаменитий паризький «Квартет Капе». Квартет цей організував у 1893р. скрипаль Люсьєн Капе. Учасниками ансамблю були п.Гірон, Генрі Казадезюс і п.Фуре (якого пізніше замінив п.Карканад). В такому складі квартет проіснував до 1899 року. У 1903 р. Л.Капе заснував новий квартет, до якого належали п.Тоуррет, Г.Казадезюс (пізніше п.Байлі) та Луїс Хассельман і який проіснував до 1910 р. Після розпаду попереднього складу Л.Капе спільно з альтистом Г.Казадезюсом заснував третій квартет, місце другого скрипаля в ньому зайняв Моріс Хевіт, а віолончеліста – Марсель Казадезюс [24]. І в такому складі цей квартет виступив у Львові.

Інформацію про виступ цього ансамблю черпаємо лише з однієї рецензії авторства Е.Вальтера, більша частина якої присвячена музично-теоретичним питанням. Натомість про виконавців критик пише: «менш делікатні і настроєві ніж брюсельці, менш переконливі порівняно з чехами, захоплюють парижани натуральною шляхетною елегантністю виконання, котра понад сподівання також добре надається до класичних творів.» [46]. Варто теж зазначити, що «Квартет Капе» став відомим у музичному світі завдяки виконанням усіх квартетів Л.ван Бетовена, а його інтерпретації останніх квартетів композитора вважалися взірцевими.

Перший львівський концерт «Квартету Розе» відбувся 5.X.1923 р. Засновником та керівником

* Тут і далі не вдалося з'ясувати імен виконавців.

квартету був концертмейстер Державного Оперного Театру та професор Віденської музичної академії Арнольд Розе (рік заснування 1883). Учасниками квартету були Павел Фішер, Антон Рузіцкі і Антон Вальтер. «Квартет Розе» мав у своєму творчому доробку прем'єрні виконання деяких камерних творів Й.Брамса, М.Регера, Х.Пфіцнера, Е.В.Корногольда, Ф.Шмідта, А.Шьонберга (два перші квартети) та А.Веберна (квартет «5 частин» тв.5). Але найбільш відомим квартет став завдяки організації бетовенських циклів та виконанням бетовенських квартетів пізнього періоду [23].

Твори Бетовена звучали у кожному львівському концерті квартету, більше того два концерти були повністю присвячені творчості цього композитора. «Квартет Розе» був єдиним квартетом з гастролуючих у Львові, який виконав на концерті з нагоди 100 річниці смерті Бетовена (14.II.1927 р.) велику фугу тв.133.

Рецензії львівських критиків на виступи віденського квартету переповнені словами захоплення. «Гарний і шляхетний тембр, ідеальна зіграність усіх чотирьох інструментів, видобування усіх, навіть найдрібніших деталей ритмічних та динамічних і все те, що розуміємо під визначенням «стилева інтерпретація» є недосяжними достоїнствами цього ансамблю.» [26]

Більш детально описує виступ «Квартету Розе» Ф.Нойгаузер. «У виконанні віденського квартету музикальний слухач знайде усі ті достоїнства, що їх може прагнути душа навіть перебірливого знавця, згадаю лише про найважливіші: надзвичайну прозорість, що дозволяє виявити усі окремі теми, почуття стилю (особливо в творах Бетовена) і про збереження настрою, котрим відзначалася інтерпретація квартету Брамса.» [21]

«Трієстський Квартет» заграє у Львові 5 концертів, програми яких склалися з камерних творів різних періодів та стилів. Але особливо охоче виконували артисти твори тогочасних «модерністів». Так, поруч з класичними квартетами у кожному концерті звучали новітні камерні твори Ж.Ф.Маліп'єра, М.Равеля чи К.Шимановського*.

Перші львівські концерти італійського квартету отримали позитивні відгуки критики без опису інтерпретаційних чи технічних деталей виконання. Молоді музиканти Августо Янковіч, Джузеппе Вьєцолі, Манліо Дудовіч і Діно Баральді це артисти, які з «видимою і щирою любов'ю культивують камерну музику» [28]. Позитивними рисами квартету були: «надзвичайно делікатна гра барвами, політність і темперамент, досконала зіграність і шляхетний тембр.» [30]

Натомість останній виступ ансамблю у Львові (13.XII.1929 р.) розчарував слухачів, оскільки, як відзначив А.Пльон, квартет «з часу останнього свого перебування у Львові знизився з найвищого рівня до рівня класу Б чи Ц, або навіть нижче.» [37] До такої оцінки призвели, серед іншого, інтонаційні неточності, невідповідні темпи та відсутність шляхетного звучання інструментів. На нецікавий і безбарвний тембр інструментів та на малостилеве виконання творів Бетовена звернула увагу др.С.Лобачевська [18].

Ще одним ансамблем, котрий часто гастролював у Львові, був «Дрезденський Квартет». Артисти Густав Фрітцше, Фридерик Шнайдер, Ганс Ріпан та Александр Кропхольд «це музикати, а особливо камералісти найкращої якості, а їхня ансамблева гра знаходиться на найвищій сходинці виконавського мистецтва» [31], писав після першого львівського концерту квартету А.Пльон. Стислим, але промовистим є відгук авторства В.Големб'ювського, котрий підкреслив постійне досконалення квартету та зазначив, що: «бездоганна чистота інтонації, гарне звучання, поетична і повна містичних моментів інтерпретація – будять захоплення і запевняють найкращі артистичні переживання.» [12].

Рецензії А.Пльона, на виступи цього квартету більшою мірою присвячені роздумам над поведінкою публіки або ж музичному аналізу нових для Львова творів. Щодо виконавців, то критик підкреслив уміння артистів підпорядкувати егоїстичні амбіції ансамблеві цілісності. «Кожен [...] вміє залежно від потреби висуватися на перший план або дискретно задовільнятися роллю акомпаніатора» [36].

25.IV.1930 р. у Львові вперше виступив «Квартет Коліша». Заснований у 1922 р. Рудольфом Колішем (учень проф. О.Шевчика) квартет швидко здобув світову славу та популярність. На перших порах склад квартету дещо змінювався, але з 1927 року був наступним: Р.Коліш, Фелікс Кхунер, Ежен Лехнер та Бенар Хайфец. Квартет існував до 1939 р. і став відомим завдяки пропагуванню сучасної музики, особливо камерних творів А.Шьонберга, А.Берга та Б.Бартока. У творчому доробку ансамблю знаходимо кілька прем'єрних виконань квартетів вищезгаданих композиторів (перше виконання III і IV квартетів А.Шьонберга, Ліричної Сюїти А.Берга, Тріо тв.20 та квартету тв.28 А.Веберна, а також V квартету Б.Бартока). А.Шьонберг називав учасників квартету своїми

* «Трієстський Квартет» був єдиним з гастролуючих у Львові ансамблів, який виконав тут квартет польського композитора

ідеальними інтерпретаторами [11]. Рисами, що вирізняли ансамбль серед інших квартетів було виконання творів напам'ять і відмінне від звичайного розташування артистів на сцені, оскільки Р.Коліш був шульгою.

Незважаючи на помітне зацікавлення артистів сучасною музикою, програми львівських концертів цього ансамблю містили переважно класичні квартети В.А.Моцарта, Л.ван Бетовена чи Й.Брамса і один квартет композиторів ХХ століття (К.Дебюссі або Б.Бартока). Але «абсолютно байдуже, чи виконують (як це було у Львові) квартет Моцарта, чи Бетовена, чи нарешті надзвичайно модерністичний Беллі Бартока, оскільки, з якого боку б не дивитися, всі ті твори грають досконало.» [38]

Камералісти ще раз приїжджають до Львова з концертом (10.X.1930р.) і знову здобувають прихильність слухачів та позитивні відгуки критиків. «Шляхетний тембр, який походить ніби з одного інструменту, досконала і наскрізь артистична інтерпретація і висока музична культура є головними достоїнствами квартету і надають його виконанням специфічну чарівність.» [39].

По одному лише концерту заграли гастролуючі у Львові англійський «Каттерал-Квартет» (5.I.1925), французький квартет «Креттлі» (10.III.1931), брюссельський «Pro Musica» (7.III.1932) і чеський «Квартет Ондржічка» (7.II.1928). Перші три отримали прихильну оцінку публіки та преси.

Найслабший виступ мав, згідно рецензії А.Пльона, «Квартет Ондржічка». Ансамбль був заснований під іншою назвою* у 1921 р. і складався з випускників Празької консерваторії Ярослава Пекельського, Каміля Вискочіля, Вінцента Захадніка та Берджиха Яроша. У 1922р. після виконання Квартету *As-dur* Ф.Ондржічка, квартет за згодою композитора змінює назву на «Квартет Ондржічка». Артисти залишають роботу в Філармонії, щоб повністю присвятити себе камерній музиці. Утриматися з концертних доходів було важко, тому в 1927–1954рр. камералісти змушені були поєднувати концертне життя з постійною працею в оркестрі Чеського Радіо в Празі [22]. Незважаючи на добрі індивідуальні дані кожного з музикантів, квартет, як ансамбль, не справив доброго враження на музичного критика. Останній відзначає «недостатню зіграність, неточність інтонації та інтерпретацію невідповідну до стилю» [33].

Окрім виступів квартетів «Галицьке концертне бюро» М.Тюрка періодично організовувало також концерти інших камерних ансамблів. Наприклад, 5.XII.1924 р. і 5.X.1928 р. відбулися концерти «Паризького інструментального квінтету» [29; 34], 1.X.1929 р. – концерт «Голандського інструментального квінтету» [35], протягом 1922-1930рр. концерти «Тріо Позняка» [7; 15] та один виступ «Голандського Тріо» (5.I.1910 р.) [10]. Виступи цих ансамблів, подібно як поодинокі концерти квартетів, організовані іншими агенціями не вносять нічого нового до загальної картини камерного виконавства у тогочасному Львові.

Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що в період професіоналізації музичного мистецтва камерна музика все частіше звучить у концертних залах, а не лише в артистичних салонах чи у приватних маєтках багатих міщан. На початку ХХ ст. львів'яни відвідували концерти гастролуючих у місті камерних ансамблів, які, прагнучи урізноманітнити музичне життя міста, організовувало Галицьке Концертне Бюро М.Тюрка. Загалом протягом 1907–1932 рр. завдяки Галицькому Концертному Бюро М.Тюрка у Львові виступили ансамблі з 8 європейських країн, що свідчить про тривалі та широкі міжнародні контакти енергійного антрепренера. Щоб привернути увагу публіки, М.Тюрк запрошує найвідоміші європейські ансамблі, попередньо рекламуючи їх у пресі. А для задоволення смаків місцевих слухачів узгоджує з виконавцями програми концертів, які містили, окрім добре знаних і улюблених класичних творів цілком нові для Львова твори композиторів ХХ ст. Таким чином львівська публіка мала змогу порівняти різні інтерпретації тих самих творів і пізнати нові імена як серед композиторів, так і серед виконавців. І заслуга в цьому Галицького Концертного Бюро М.Тюрка є очевидною.

1. Грабовська О.С. Музично-виконавське життя Львова кінця ХХ – початку ХХІ століття /О.С.Грабовська // *Musica Galiciana*. – Rzeszow : WUR, 2005. – Т. IX. – С. 222–231.
2. Грабовська О.С. Музично-виконавське мистецтво Львова до 1991р. (модель розвитку) /О.С.Грабовська // Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім.М.В.Лисенка. – Вип. 27. – Львів : «Сполом», 2012. – С. 237–244.
3. Дика Н.О. Львівська школа камерно-інструментального виконавства / Н.О.Дика // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, зб. наук. статей : Серія «Мистецтвознавство». – №2 – 1999 – С. 89–94;
4. Мазепа Л. Шлях до Музичної Академії у Львові / Л.Мазепа, Т.Мазепа. – Т. 1 (від доби міських музикантів до Консерваторії [XV ст. – до 1939 р.]. – Львів : В-во «СПОЛОМ», 2003.

* Не вдалося з'ясувати першої назви квартету.

5. Савка А.М. Перший сезон Львівської філармонії (1902-1903рр.) у контексті філармонічного руху: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / А.М.Савка. – Львів, 2010. – 19 с.
6. Черепанин М. Львівська філармонія у концертному житті Галичини першої половини ХХ ст. (за матеріалами періодичних видань) / М.Черепанин // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Вип. VII. – Івано-Франківськ : Плай, 2004. – С. 114–122.
7. Balicki J. Z Sali koncertowej / J. Balicki // Gazeta Poranna. – 1922. – Nr. 6519. – 20. X.
8. [Baranowski D.] Z muzyki / D. Baranowski // Gazeta Lwowska. – 1909. – Nr. 38. – 18. II. – Підписано: (db).
9. Baranowski D. Z muzyki / D. Baranowski // Gazeta Lwowska. – 1909. – Nr. 256. – 10. XI.
10. Baranowski D. Z muzyki / D. Baranowski // Gazeta Lwowska. – 1910. – Nr. 7. – 12. I.
11. [Chłopecki Andrzej] Kolisch / Andrzej Chłopecki // Encyklopedia Muzyczna PWM. Cześć biograficzna «kl», red. E. Dziębowska, PWM, Kraków 1997. – S. 151–152. Підписано: AChłop.
12. Gołębiowski Wł. Koncerty–Opera–Operetka / Gołębiowski Wł. // Lwowskie wiadomości muzyczne i literackie. – 1927. – N. 11 (24). – 7. XI.
13. [Gruder L.] Z Sali koncertowej / L. Gruder // Gazeta Narodowa. – 1907. – Nr. 285. – 11. XII. – Підписано: Grd.
14. [Gruder L.] Z Sali koncertowej / L. Gruder // Kurier Lwowski. – 1926. – Nr. 267. – 18. XI. – Підписано: Grd.
15. Łobaczewska S. Trio Pożniaka / S. Łobaczewska // Gazeta Lwowska. – 1930. – Nr. 284. – 10. XII.
16. Łobaczewska S. Z Sali koncertowej / S. Łobaczewska // Gazeta Lwowska. – 1928. – Nr. 268. – 21. XI.
17. Łobaczewska S. Z Sali koncertowej / S. Łobaczewska // Gazeta Lwowska. – 1929. – Nr. 292. – 19. XII.
18. Mazepa L. Życie muzyczne Lwowa od końca XVIII st. do utworzenia Towarzystwa św. Cecylii w 1826 r. / L. Mazepa // «Musica Galiciana». Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (okres od doby piastowsko-książęcej do roku 1945). Część I. Okres działalności J. Elsnera i K. Lipińskiego. – T. V. / Pod red. Leszeka Mazepy – Rzeszów, 2000 – S. 114, 117–118.
19. Mitscha A. Z Sali koncertowej / A. Mitscha // Słowo Polskie. – 1929. – Nr. 41. – 11. II.
20. Neuhauser F. Z muzyki / F. Neuhauser // Gazeta Lwowska. – 1923. – Nr. 95. – 27. IV.
21. Neuhauser F. Z muzyki / F. Neuhauser // Gazeta Lwowska. – 1923. – Nr. 228. – 9. X.
22. Němcová A. Ondříček Quartet / A. Němcová // The New Grove Dictionary of music and musicians, red. S. Sadie, London : – Macmillan Publishers Limited, 2001. – T. 13. – S. 541.
23. Ottner C. Rosé [Rosenblum], Arnold (Josef) / C. Ottner // The New Grove Dictionary of music and musicians, red. S. Sadie, London : Macmillan Publishers Limited, 2001. – T. 16. – P. 193.
24. Pincherle M. Capet Lucien / M. Pincherle, R. Philip // The New Grove Dictionary of music and musicians, red. S. Sadie, London : Macmillan Publishers Limited, 2001. – T. 3. – P. 751.
25. Plohn A. Muzyka we Lwowie a Żydzi [Електронний ресурс] / Plohn A. // Muzykalia XIII. – Judaica 4, red. nac. M. Bristiger. – Warszawa, 2012. – Режим доступу : http://www.demusica.pl/cmsimple/images/file/plohn_muzykalia_13_judaica_4.pdf
26. Plohn A. Ze sceny i estrady / A. Plohn // Chwila. – 1927. – Nr. 2843. – 18. II.
27. Plohn A. Ze sceny i z estrady / A. Plohn // Chwila. – 1928. – Nr. 3201. – 18. II.
28. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1924. – Nr. 2010. – 20. X.
29. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1924. – Nr. 2061. – 10. XII.
30. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1925. – Nr. 2388. – 10. XI.
31. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1926. – Nr. 2493. – 25. II.
32. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1927. – Nr. 3079. – 17. X.
33. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1928. – Nr. 3198. – 15. II.
34. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1928. – Nr. 3430. – 10. X.
35. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1929. – Nr. 3784. – 4. X.
36. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1929. – Nr. 3826. – 18. XI.
37. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1929. – Nr. 3856. – 18. XII.
38. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1930. – Nr. 3985. – 30. IV.
39. Plohn A. Z Sali koncertowej // Chwila. – 1930. – Nr. 4150. – 15. X.
40. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1930. – Nr. 4162. – 27. X.
41. Plohn A. Z Sali koncertowej / A. Plohn // Chwila. – 1932. – Nr. 4898. – 12. XI.
42. Sołtys A. Z Sali koncertowej / A. Sołtys // Kurier Lwowski. – 1925. – Nr. 58. – 11. III.
43. Walter E. Przyszłe koncerty / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1911. – Nr. 3. – 5. I.
44. Walter E. Z muzyki / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1911. – Nr. 4. – 6. I.
45. Walter E. Z muzyki / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1911. – Nr. 13. – 18. I.
46. Walter E. Z muzyki / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1912. – Nr. 28. – 6. II.
47. Walter E. Z muzyki / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1912. – Nr. 257. – 8. XI.
48. Walter E. Z muzyki / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1913. – Nr. 73. – 1. IV.
49. Walter E. Z muzyki / E. Walter // Gazeta Lwowska. – 1913. – Nr. 273. – 28. XI.

В статье на основании газетных рецензий впервые анализируются концерты камерных ансамблей, организованные Галицким концертным бюро М.Тюрка, выявлен репертуар квартетов, особенное внимание обращено на большое количество премьерных исполнений, в научное обращение

привлечены рецензии львовских критиков. Галицкое концертное бюро М.Тюрка освещается как художественная организация, которая в начале XXв. наиболее активно содействовала подъему всеобщего уровня музыкального исполнительства во Львове.

Ключевые слова: М.Тюрк, концертное бюро, струнный квартет, Брюссельский квартет, Триестский квартет, квартет Шевчика, Дрезденский квартет, А.Росе, Л.Капе, Р.Коллиш, Б.Позняк, А.Пльон, Е.Вальтер.

This article is a first study which focuses on performances of outstanding European string quartets in Lviv, which were organized by Galician Concert Agency of M.Türk. Taking into consideration the information which appeared in Polish newspapers published in Lviv during the period under discussion, the author has completed the chronology of these concerts along with programs. Particular attention was paid to the programs included into Lviv's premiere performances.

Key words: M.Türk, concert agency, string quartet, quartet of Brussels, quartet of Trieste, quartet of Ševčík, quartet of Dresden, A.Rosé, L.Capet, R.Kolisch, B.Požniak, A.Plohn, E.Walter.

УДК 781.7(477) : 780.614.13

Тетяна Слюсаренко

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КЛАСУ БАНДУРИ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Стаття присвячена висвітленню діяльності класу бандури в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П.Котляревського, зокрема, питанням становлення та функціонування харківської бандурної школи як провідного бандурного класу Слобідського регіону.

Ключові слова: бандурне виконавство, харківська бандурна школа, мистецтво бандуристів, фахівці-бандуристи, академічна виконавська практика.

В академічному народно-інструментальному мистецтві України бандурне виконавство займає провідне місце. Свідченням цього є активна участь та перемоги виконавців-бандуристів в різноманітних міжнародних і всеукраїнських конкурсах та фестивалях в різних номінаціях. На сучасному етапі бандурне виконавство України доцільно розглядати в концертно-виконавському, науковому та педагогічному аспектах. Важлива роль в поширенні та популяризації бандурного виконавства належить підготовці майбутніх фахівців-бандуристів. Для підтримки високого рівня виконавської майстерності бандуристів необхідна високоякісна підготовка кваліфікованих кадрів, яка представлена на сучасному етапі в розгалуженій системі музичної освіти України. Саме вища школа забезпечує найвищий рівень виконавської майстерності у підготовці майбутніх фахівців-бандуристів. На наш погляд, на сьогодні недостатньо досліджено в науковій літературі педагогічний аспект, зокрема, роль харківського класу бандури в розвитку як Слобідського бандурного виконавства, так і загалом народно-інструментального мистецтва України.

Метою статті є висвітлення педагогічного аспекту, зокрема, становлення та функціонування класу бандури в Харківському національному університеті мистецтв ім. І. П. Котляревського як провідного бандурного класу Слобідського регіону.

Питання становлення та розвитку класу бандури в Харківському національному університеті мистецтв ім. І.П.Котляревського висвітлювались в роботах таких науковців як М.Давидов, О.Ваврик, В.Зеленюк, Л.Мандзюк, Н.Супрун, В.Мішалов та ін. Але в основному дослідження науковців зазначеної проблематики носять фрагментарний характер, відсутній детальний підхід до вивчення запропонованої теми, що обумовлює актуальність даної статті.

В бандурній освіті України харківська бандурна школа має давні виконавські традиції і займає чільне місце серед інших провідних виконавських шкіл, таких як київська, львівська, полтавська, одеська та ін. Про це свідчать імена відомих викладачів та випускників класу бандури Харківського національного університету мистецтв: Г.Хоткевич, І.Фількенберг, Л.Гайдамака, Л.Мандзюк, Л.Панова, Н.Роман, Ю.Хниченко, Н.Мельник, Т. та О.Слюсаренко, Ю.Меліхова, М.Заїченко,